

Simonas Stanevičius

DAINOS ŽEMAIČIŲ

Surinktos ir išduotos per Simoną Stanevyčią,
Mokslininką Literatūros ir Gražiujų Prityrimų

Vilniuje,
Spaustuvėje B. Neumano,
Metuose 1829

Leidžiama spausdinti su sąlyga, kad išspausdinus trys egzemplioriai būtų įteikti Cenzūros Komitetui. Vilnius, 1829 m. spalio 24 d.

Cenzorius L. Borovskis

Dauggaliui Adolfui Pšeciševskiui

kaip pagarbos ir dėkingumo prisiminimą skiria
Autorius

PRATARIMAS

Didžioj daugybėj dainų žemaitiškų nekurios yra gražios ir vertos, idant jų paminklas knygoje užsiliktų. Tokių dainų ant Upės tarp Viduklės ir Eržvilko ne daugiau kaip vienoj vietoj surinkau 30, skirdamas jas iš penketo tiek daugiau, kurias girdėjau arba užrašęs buvau: kad vienos iš jų dėl to, jog buvo per daug naujos ir svetimais žodžiais perpildytos; kitos dėl to, jog be rokundo ir bylos iš dviejų ir trijų dainų sudėtos rodės; kitos dėl savo statumo nieko sumaningo neturinčios; kitos ant galo dėl tūleriopų kitų priežasčių arba su visu atmestos buvo, arba šiame tiktai dainų surinkime nėra talpintos. Kaip nesang ne kožnas mokytojų galvų darbas vertas yra garbstymo ir priėmimo, taip retesnis yra prastųjų žmonių išradimas, kuris mokslingą apsūdijimą išlaikytų ir mokytiems patiktų.

Dalyku dainų žemaitiškų mūsų amžiaus būstyme yra meilingi žodžiai tarp bernelio ir mergelės, tarp gimdytojų ir jų sūnų arba dukterų. Jei kuomet ir karis yra primenamas, tai vienok darosi veiksmė meilažodystės. Tikėtisi, idant būtų dainos nuo karžygių senovės lietuvių ir žemaičių, kurias dainavo vaideliotai, mūsų žemės vyresnieji ir dailininkai, yra tuščia dingstis. Vaikai, savo tėvų dainas atkartodami, vadina tai senovės dainomis ir nori jas užmiršti; ko taigi benorėti, idant dainos vaideliotų, pirm 400 ir 500 metų dainuojamos, šiandien pažįstamos būtų? Mažne be abejojimo galiu sakyti, jog visos šiandien randamos žemaičių dainos nėra ankstybesnės už paskutiniąsias kares švedų su lenkais pradžioj XVIII amžiaus, kurios baisingu Žemaičių žemės per badą ir marą ištrėmimu yra minėjamos.

Apie dainas, kurių daugybės tolesnėse Lietuvos ir Žemaičių žemės šalyse yra randamos, ar anos bus kuomet surinktos ir išduotos, nieko nesakau ir nelemiu; pridedu tik tai, jog geistinas yra daiktas, idant visiškas gražesniųjų dainų žemaitiškų surinkimas ištiktas ir išspausintas būtų!

Metuose 1829, spalio mėnesio dienoj 10, Vilniuje.

PAŽYMĖS – ŽEMAITIŠKOS GAIDOS

Pridėtinai prie
*Dainų Žemaičių, surinktų ir išduotų per Simoną Stanevyčią,
Mokslininką Literatūros ir Gražiujų Prityrimų,
Vilniuje, Spaustuvėje B. Neumano, Metuose 1829*

RYGOJ

Spausta pas Vilh. Ferd. Hekerą
Metuose 1833

Leidžiama spausdinti su sąlyga, kad išspausdinus trys egzemplioriai būtų įteikti Cenzūros Komitetui.

Vilnius, 1829 m. gruodžio 5 d.

Cenzorius *L. Borovskis*

(L. S.)

PRATARIMAS

Dainos žemaičių turi sau tikrą ir savo žemėj gimusią natą, arba gaidą. Tą teisybę kožnas išpažins, kuris žemaitį, lenką, rusijonį ir vokiečių skyriumi dainuojant yra girdėjęs. Rodydamas taigi dainų žemaitiškų apgimimą, o dainose protą ir širdį žemaičių, vienkart ir jų balsą parodyti norėjau. Todėl reikalingas buvo daiktas pridėti dainažymes, kurios yra rašytos pagal būdą žemaitiškos gaidos be jokio perkreipimo. Tame sumanyme ir darbe daugiausia kaltas esu Jo Mylistai Ferdinandui Ivanavyčiai, karužujui nuožygio Raseinių, kuris, tuom laiku būdamas Vilniuje, man ir mano dainoms išrodė tą teiksmą, jog dainažymes parašė. Per tai mano dainos gavo, jog taip tarsiu, gyvastį, nesang daina be natos rodos man esanti kaip kūnas be dūšios arba, žodžiais pirmosios dainos sakant, *akmuo be kraujo*. – Niekas to neužginčys, kuris žino, kaip ne vienoks yra širdies pakrutinimas, jei kokia daina pasakos būdu yra iškalbėta ir jei paskui tie patys žodžiai gražiu balsu ir santarme yra dainuojami.

Metuose 1829, mėnesio lapkričio dienoj 24. Vilniuje.

S. Stanevyčia

Aš padainuosiu
Dainų dainelę,
Aš dainų bernužėlis;

Aš atdarysiu

Dainų skrynelę,
Paleisiu į liustelį.

Akmuo be kraujo,
Vanduo be sparnų,
Papartis be žiedelių;

Aš bernuželis,
Aš jauns bernelis
Be jaunos mergužėlės.

Parduosiu žirgą
Ir tymą balną,
Samdysiu audėjėlę.

Ir atsisakė
Jauna mergelė,
Po svirną vaikščiodama:

– Neparduok žirgą
Nei tymą balną,
Aš būsiu audėjėlė.

*

Aš padainuosiu
Dainų dainelę,
Aš dainų mergužėlė;

Aš atdarysiu
Dainų skrynelę,
Paleisiu į liustelį.

Akmuo be kraujo,
Vanduo be sparnų,
Papartis be žiedelių;

Aš mergužėlė,
Aš vargdienėlė
Be jauno bernuželio.

Parduosiu žiedą
Ir vainikėlį,
Samdysiu artojėlį.

Ir atsisakė

Jaunas bernelis,
Po stainę vaikščiodamas:

– Neparduok žiedą
Nei vainikėlį,
Aš būsiu artojėlis.

Simonas Stanevičius, *Dainos žemaičių*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1999, p. 112–124.